

HARRAN ÜNİVERSİTESİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ
HARRAN UNIVERSITY FACULTY OF THEOLOGY

ULUSLARARASI
MEVLÂNA VE MEVLEVÎLİK
SEMPOZYUMU

INTERNATIONAL SYMPOSIUM ON MAWLANA JALAL AL-DIN RUMI
AND MAWLAWISM

Mevlâna Celaleddin Rumi'nin 800. doğum yıldönümü anısına

BİLDİRİLER
II

26–28 EKİM 2007

ŞANLIURFA

ULUSLARARASI MEVLANA VE MEVLEVİLİK SEMPOZYUMU BİLDİRİLERİ-II**ISBN**

978-605-89998-2-4

Düzenleyen Kuruluşlar

Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi
Şanlıurfa Mevlevihanesi Yaşatma ve Kültür Derneği

Editörler

Prof. Dr. Abdurrahman ELMALI
Prof. Dr. Ali BAKKAL

Düzenleme Kurulu

Başkan: Prof. Dr. Abdurrahman ELMALI

Sekreteryası: Dr. Hüseyin KURT

Prof. Dr. Ali BAKKAL, Prof. Dr. Musa Kazım YILMAZ, Prof. Dr. Adnan DEMİRCAN, Prof. Dr. Yusuf Ziya KESKİN, Doç. Dr. Murat AKGÜNDÜZ, Yrd. Doç. Dr. Cüneyt GÖKÇE, Yrd. Doç. Dr. Harun ŞAHİN, Yrd. Doç. Dr. İ. Hakkı İNAL, Yrd. Doç. Dr. Yasin KAHYAOĞLU, Yrd. Doç. Dr. Ahmet ASLAN, Dr. Celil ABUZER, Dr. Halil ÖZCAN, Dr. Kadir PAKSOY, Dr. Veysel KASAR, Dr. Vehbi ŞAHİNALP, Okt. Kadir ALPEREN, Okt. Abdülkadir AYDIN, Okt. Mehmet OYMAK

Bilim ve Danışma Kurulu

Prof. Dr. İbrahim DÜZEN
Prof. Dr. Ethem CEBECİOĞLU
Prof. Dr. Osman TÜRER
Prof. Dr. Mustafa KARA
Prof. Dr. Abdullah ÖZBEK
Prof. Dr. Abdülhakim YÜCE
Prof. Dr. İsmail YAKIT
Prof. Dr. Ali BAKKAL
Prof. Dr. Musa Kazım YILMAZ
Prof. Dr. Adnan DEMİRCAN

Dizgi-Tasarım

Arş. Gör. Dr. Hüseyin KURT
Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

Grafik Tasarım

Öğr. Gör. Haldun ÖZBUDUN
Harran Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi

Adres

Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Osmanbey Kampüsü/ Şanlıurfa

MEVLANA'DA YÖNETİM-HALK İLİŞKİSİ

Doç. Dr. Recep ÇİĞDEM*

Bu çalışmada, 604/1207 tarihinde bugün Afganistan sınırları içerisinde bulunan Belh'te doğup, 626/1228'de Konya'ya yerleşen Mevlana Celaleddin Rumi'nin Mesnevi ve Mecâlis-i Seb'a adlı eserlerinde yer vermiş olduğu örneklerden yola çıkılarak, yönetim-halk ilişkisi anlatılmaya çalışılacaktır.

Mevlana, eserlerinde idarecilere sık sık yer verir ve beyitlerine konu yapar. Mevlana'ya göre, idareci Allah'ın vekili ve halifesidir.¹ Mevlana'nın eserlerinde, adil cömert, halkına saygı duyan idareciler iyi örnekler arasında yer alırken, zalim ve adaletsizler ise kötü örnekler arasında yer alırlar. İyi idarecilere övgüler düzen Mevlana, kötü idarecileri ise yerden yere vurur. İyi idarecilere karşı itaati tavsiye eden Mevlana, kötü idarecilere karşı da sabrı tavsiye eder.

Aşağıdaki beyitte görüleceği üzere, lideri bir havuza, toplumu havuzdan su alan kişilere benzeten Mevlana, lideri toplumun aynası olarak görür:

Padişahların huyu halka da tesir eder. Yeşil gök, yeryüzünü de yeşertir.

Padişahı bir havuz bil, çevresindeki yetkilileri de borular. Su, borudan testiye akar.

Suyu tamamen temiz bir havuzdansa her biri tatlı ve hoş bir su verir.

O havuzdaki su acı ve pisse, her bir boru aynısını çıkarır.

Çünkü her boru havuza bağlıdır. Bu mana üzerinde derin derin düşün.²

Mevlana'nın idarecide aradığı en önemli vasıf adalettir. Bu konuda şöyle der:

Ben padişahım, benim işim adalettir, lütuftur. ³

Bir diğer beyitinde ise adalet kavramına af ve ceza anlamı yükler:

İster affet, ister mücazatta bulun..

Adalet ve lütuf bakımından hangisini yapsan doğrudur ve her birinde maslahatlar vardır.

Adalette binlerce lütuf gizli olduğu gibi "Kıyasta da sizin için hayat vardır."⁴

Bir katilin hayatı hususunda kisası hoş görmeyen, yalnız onun hayatına bakar, siyaset korkusuyla öyle bir iş yapmaktan çekinecek olan yüz binlerce masumun hayatına bakmaz.⁵

Mevlana, adalet kavramı içerisinde sosyal adalete yer verir ve bir çok beyitinde sosyal adaletin önemine vurgu yapar:

Ben padişahım,..ne yersem cömertliğim, sevgiliyi de onu verir.

Tatlı, tatlı içemediğim şeyi nasıl olur da sevgiliye verir, ona azık olarak sunarm?

Ben kendi hususi soframda ne yersem kullanma da onu yediririm.

Pişmiş olsun, ham olsun... Ne yemek yersem kölelerime onu yedirir, onları o yemekle beslerim.

*Harran Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, İslam Hukuku Anabilim Dalı, recepzigdem@yahoo.co.uk

¹O Tanrı vekili, Tanrı halifesidir.' Mevlana, Mesnevi, ter. Karaismailoğlu, A., (Ankara: Akçağ A.Ş., 2004), c. 1, defter 1, beyit 2685, s. 123; <http://www.halveti.net/masnawi.asp?cat=1&sub=1>

²Mevlana, Mesnevi, c. 1, defter 1, beyit 2820, s. 128; <http://www.halveti.net/masnawi.asp?cat=1&sub=1>

³Mevlana, Mesnevi, c. 2, defter 6, beyit, 3965-3970, s. 421; <http://www.halveti.net/masnawi.asp?cat=1&sub=1>

⁴Bakara, 2/179.

⁵Mevlana, Mesnevi, c. 2, defter 5, beyit 2110, s. 218; <http://www.halveti.net/masnawi.asp?cat=1&sub=1>

Kürkten, atlastan ne giyersem kölelerime de onu giydiririm, onlara köhne elbiseler giydirmem. Hüner sahibi Peygamberden utanırım. O “Hizmetçinize siz ne giyiyorsanız onu giydirin” dedi.¹ Mustafa, evladı olan ümmetine “Elinizin altındakilere yediğiniz şeyden yedin” diye vasiyette bulundu.²

Başka bir beyitinde aynı konuyu yeniden ele alır ve şöyle der:

Belayı def etmenin çaresi, sitem etmek değildir. buna çare ihsandır, aftır keremdir.

Peygamber “sadaka belayı defeder” dedi.³ Ey yiğit hastalığını sadakayla tedavi et.

Sadaka, yoksulu yakmak, hilim gözleyen gözü kör etmek değildir.

Padişah dedi ki: Hayır, yerinde yapılırsa iyidir. Yerinde bir hayırda bulunursan bu, doğru bir harekettir.

Adalet nedir? Bir şeyi lâyük olduğu yere koymak. Zulüm nedir? Lâyık olmadığı yere koymak.⁴

Sosyal adalet ilkesini bir başka beyitinde bir cömert Halife örneği ile anlatır:

Eski zamanda bir halife vardı ki, Hâtem’i (Tai’yi)⁵ cömertliğine köle etmişti.

İhsan ve adalet bayrağını yüceltmiş, dünyadan yoksulluk ve ihtiyacı kaldırmıştı.

Deniz ve inci, onun vergisine nispetle ehemmiyetsiz bir hale gelmiş, adaleti Kaf’tan Kaf’a yayılmıştı.

O padişah, topraktan ibaret olan şu yeryüzünde bulut ve yağmurdu. İhsan sahibi Allah’ın affına layık olmuştu.

Bağışıyla deniz ve maden sarsılmaktaydı; cömertliğine doğru kabile üstüne kabile gelmedeydi.

Kapısı, hacet kiblesiydi. Şöhreti, cömertlikle bütün aleme yayılmıştı.

Onun vergisinden, onun cömertliğinden Acem de şaşırılmıştı, Rum da. Türk de hayrete dalmıştı, Arap da.

Hayat suyu, kerem deniziydi. Onun yüzünden Arap da dirilmişti. Acem de!⁶

Bir diğer beyitinde ise Buharalı bir zatı sosyal adalet konusunda güzel örnek olarak takdim eder:

Buhara’daki o ulu zat kendisinden bir şey isteyenlere çok iyi muamele ederdi.

Pek çok sayısız ihsanlarda bulunur, ta gecelere kadar cömertlik eder, altınlar saçardı.

Altınları kağıt parçalarına sarar, öyle verirdi. Hasılı dünyada buldukça hep böyle ihsanlar ederdi...

Her sabah yoksulların bir kısmına ihsanda bulunuyordu. Bu suretle hiçbir tayfanın mahrum kalmamasını isterdi.

Bir gün dertlilere lütfeder, öbür gün dul kadınlara ihsanda bulunur.

Daha öbür gün yoksul seyitlerle okuyup okutmakla uğraşan yoksul fakirlere kerem eder.

Daha öbürüsü gün halkın eli boşlarına para verir, daha öbürüsü gün de borçlulara ihsan ederdi. ⁷

Mevlana’nın idarecide aradığı diğer bir vasıf ise kararlarını istibdat ve tek adam yöntemiyle değil de danışarak ve çoğulcu bir yöntemle almasıdır. Bu konuda, beyitlerinde Kuran’ın şura ilgili ayetlerine yer verir ve şöyle der:

¹Hadisin metni: "Hizmetçilerinize kendi giydiklerinizden giydirin ve kendi yediklerinizden yedin..." http://www.islamkutuphanesi.com/turkcekitap/online/1001hadis/1001.htm#_ftn218 (Muhammed bin Hasan el-Fettal el-Nisaburi, Ravzatü'l-Vâizin, c.1, s.107)

²Mevlana, Mesnevi, c. 2, defter 6, beyit, 3965-3970, s. 421; <http://www.halveti.net/masnawi.asp?cat=1&sub=1>

³Acluni, bunun hadis olmadığını belirtiyor. Acluni, Keşfu'l-Hafa, (Beyrut: Daru'l-kütübü'l-İlmiyye, 1988), c. 2, s. 23

⁴Mevlana, Mesnevi, c. 2, defter 6, beyit 290-2595, s. 378; <http://www.halveti.net/masnawi.asp?cat=1&sub=1>

⁵Bu şahıs, şair ve cömertliği ile meşhur olan Ebu Saffane Hatem bin Abdullah bin Sad et-Tai el-Kahtani'dir. Kaynaklar ölüm tarihini M. 578 olarak vermektedirler. Tülüce, S. 'Hatim et-Tai', Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, c. 16, s. 472-3

⁶Mevlana, Mesnevi, c. 1, defter 1, beyit 2245-2250, s. 109; <http://www.halveti.net/masnawi.asp?cat=1&sub=1>

⁷Mevlana, Mesnevi, c. 2, defter 6, beyit 3800-10, s. 416; <http://www.halveti.net/masnawi.asp?cat=1&sub=1>

İyi kişilerle danış, görüş. Peygamber'e gelen "Onlara danış"1 buyruğunu bil.
 "İşlerini meşveretle yapar onlar"2 ayeti bunun içindir, çünkü danışmayla, yanılma ve eğrilik azalır.
 Bu akıllar, aydın kandillere benzer. Elbette yirmi kandil bir kandilden daha ziyade aydınlık verir.
 Belki aralarına gökyüzünün nurundan yanmış bir kandil düşüverir.3
 İnsana kol kanat akıldır. Adamın akli olmazsa kendisine başka bir akli kılavuz etmesi gerektir.
 Ya üstün ol, ya üstünlüğü ara. Ya görüş sahibi ol, yahut bir görüş sahibi ara.
 Akıl anahtarı olmaksızın bu kapıyı açmaya kalkışmak beyhudedir, doğru değildir. Açılmaz. 4

Mevlana'nın idarecilerde aradığı bir diğer vasıf ise onların topluma önderlik yapabilmeleri ve toplumu yönlendirebilmeleridir. Bu bağlamda, bir hadis'e yer veren Mevlana, liderden, toplumun davranış ve hareketlerini kontrol etmesini ister, zira lider toplumundan sorumlu olan bir kişidir. Her sorumlu kişi gibi, sorumluluğunda bulunduğu kimseleri gözetleyip kollaması ve kontrol etmesi gerekir.

"Hepiniz çobansınız ve size tabi olanlardan mesulsünüz"5 diyen, sürünün halini bilir.

Ot mu otluyor, yoksa bir savaşa mı düştü? Bundan haberdardır.

Görünüşte sürüden uzaktadır ama tef gibi düğünün içindedir.

Onların yanışından, alevinden haberdardır. Yalnız öylece durması lazımdır da onun için aldırılmaz gibi görünür. 6

Mevlana eserlerinde liderlere önemli tavsiyeler ve öğütlerde bulunur. Bunların arasında ileri de yanlışlara kapı aralayacak ve halka zarar verebilecek kötü gelenek oluşturmamalarıdır. Bu bağlamda Mevlana şöyle der:

"Önceki padişahın doğan kötü adete, bu diğer padişah adım attı.

Kötü bir adet koyana, doğru her an lanet gider.

İyiler gitti ve adetler kaldı. Kötülerden zulüm ve lanetler kaldı."7

Mevlana, bir başka beyitinde, yönetimin, halka ve halkın dini inançlarına saygı duyması gerektiğini şöyle anlatır:

"Şükret, şükredenlere köle ol; onların huzurunda ölü ol, kalıcı ol,

Vezir gibi yol kesmekle sermaye yapma. Sen halkı namazdan menetme."8

Mevlana, yöneticinin halktan birisi gibi davranması ve halkına yakın olması gerektiğini ise Hz. Ömer örneği ile anlatır:

Rum Kayseri'nden, Medine'de Ömer'e uzak çölleri aşarak bir elçi geldi.

Medine halkına, "Halifenin köşkü nerededir ki atımı, eşyayı oraya çekeyim" dedi.

Halk, dedi ki: "Onun köşkü yok; Ömer'in köşkü, ancak aydın canıdır.

Gerçi emir diye adı sanı duyulmuşsa da onun, yoksullar gibi ancak bir kulübeciği var.

Bu adam silâhsız, kuru yerde yatıyor; benim yedi âzam tir tir titremekte; bu ne?

Bu heybet Hak'tan, halktan değil; bu heybet, şu abalı adamdan gelmiyor" dedi.

Bir kişi Hak'tan korkup takva yolunu tuttu mu: cin olsun, insan olsun, onu kim görse korkar.1

¹Al-i İmran, 3/159

²Şura, 42/38

³Mevlana, Mesnevi, c. 2, defter 6, beyit 2610, s. 378; <http://www.halveti.net/masnawi.asp?cat=1&sub=1>

⁴Mevlana, Mesnevi, c. 2, defter 6, beyit 4070-75, s. 425; <http://www.halveti.net/masnawi.asp?cat=1&sub=1>

⁵Ebu Davud, Sünen, (Beyrut: Daru'l- Cenani, 1988), İmare 1 (c. 2, s. 145).

⁶Mevlana, Mesnevi, c. 2, defter 6, beyit 4390-95, s. 434; <http://www.halveti.net/masnawi.asp?cat=1&sub=1>

⁷Mevlana, Mesnevi, c. 1, defter 1, beyit, 745, s. 60; <http://www.halveti.net/masnawi.asp?cat=1&sub=1>

⁸Mevlana, Mesnevi, c. 1, defter 1, beyit 440-5, s. 50; <http://www.halveti.net/masnawi.asp?cat=1&sub=1>

Yönetim halk ilişkisi bağlamında Mevlana'nın dikkat çektiği ve yöneticinin uzak durması gerektiğini vurguladığı en önemli durum zulüm ve haksızlıktır. Bu bağlamda, Mecâlis-i Seb'a adlı eserinde şöyle der:

"Bugün saltanat kimin?"² buyuran Tanrının adaleti, ihtiyarın, gencin gönüllerini yakıp kavuran zalimleri bırakır mı hiç?

"Allah'ı, zalimlerin yaptıklarından gafil olduğunu sanma."³

"Hükümdar ve katipleri hıyanete düşer de,

Yeryüzünün yargıcı yanlış hüküm verirse,

Göğün yargıcı karşısında, o yargıcın...

Vay haline, vay haline; vay.⁴

Bir başka veciz ifadesi ise şöyledir:

Yoksulun gönlünü kebab edip yiyen zalim,

İyice dikkat edersen görürsün ki kendi budunu kızartıp yemededir.⁵

Bir başka beyitinde ise şöyle der:

"Ey nefislerine uyup hadden aşırı hareket edenler."⁶

Sandınız ki başkalarına zulmettiniz, fakat bu zulmü kendinize ettiniz.

Düşmanlarınızın dükkanını yakıyorsunuz diye seviniyordunuz,

Oysa ki kendi dükkanınızı ateşe verdiniz, kendi sermayenizi yaktınız.

Kötülük etme, kötülüğe uğrarsın; kuyu kazma kendin düşersin.⁷

Mevlana, haksızlığa uğrayan bir mazluma şunları söyler:

Ey hakim, senin hükmün adalettir, azgınlık değil.

Ey hakim, kendine yapılmasını istemediğin şeyi başkasına nasıl reva görürsün?

Kim kuyu kazarsa içine kendi düşer,⁸ hadis-i şerifini okumadın mı?

Çünkü zalimin zulmü, karanlık bir kuyudur..."⁹

Bir başka beyitinde, bir zalimin öldürülmesini bütün bir dünyanın diriltilmesi olarak belirtir:

Zalimi mazlumdan ayırt eden, zulümkâr nefsinin boynunu vurmuş kişidir.

Yoksa içten içe nefse zebun olan kişi, deliliğinden mazlumlara düşman kesilir.

Zalim öldürüldü, bütün bir dünya dirildi.¹⁰

Mevlana'nın, yönetime karşı halktan beklediği ise itaat ve sabırdır. Sabır konusunda Peygamberleri örnek gösterir.

Sabredersen kötü arkadaş iyidir. Sabır, insanın göğsünü açar, insanı genişletir.

Ayın geceye sabretmesi, onu apaydın bir hale kor. Gülün dikene sabrı, onu güzel kokulu bir hale getirir.

¹Mevlana, Mesnevi, c. 1, defter 1, beyit 1395, 1425, s. 81-2; <http://www.halveti.net/masnawi.asp?cat=1&sub=1>

²Mümin 40/16; Mevlana, Mecâlis-i Seb'a, terc. Kırılangoç, H. (İstanbul: Ney Yayınları, 2007), s. 101-2; http://www.semazen.net/text_list.php?id=13&menu_id=id2

³İbrahim 14/42; Mevlana, Mecâlis-i Seb'a, s. 101-2 ; http://www.semazen.net/text_list.php?id=13&menu_id=id2

⁴Mevlana, Mecâlis-i Seb'a, s. 101-2 ; http://www.semazen.net/text_list.php?id=13&menu_id=id2

⁵Mevlana, Mecâlis-i Seb'a, s. 52 , http://www.semazen.net/text_list.php?id=13&menu_id=id2

⁶Zümer, 39/53; http://www.semazen.net/text_list.php?id=13&menu_id=id2

⁷Mevlana, Mecâlis-i Seb'a, s. 52 ; http://www.semazen.net/text_list.php?id=13&menu_id=id2

⁸Acluni, Ibn-i Hacer'den, bu hadisin kaynağının bulunmadığını naklediyor. Acluni, Keşfu'l-Hafa, c. 2, s. 245

⁹Mevlana, Mesnevi, c. 2, defter 6 , beyit 1570-75, s. 345; <http://www.halveti.net/masnawi.asp?cat=1&sub=1>

¹⁰Mevlana, Mesnevi, c. 1, defter 3, beyit 2435, 2500, s. 364, 366; <http://www.halveti.net/masnawi.asp?cat=1&sub=1>

Peygamberlerin münkirlere sabretmesi onları Tanrı hassı yapmış, sahipkıran etmiştir.
 Kimde bir düzgün esvap görsen bil ki onu sabretmek, uğraşıp kazanmakla elde etmiştir. 1
 Son olarak, Mevlana'nın yönetim halk ilişkisini veciz şekilde anlatan Aslan, Kurt ve Tilki örneğine yer vermek istiyorum:

'Aslan, kurt ve tilki av aramak için dağa gitmişlerdi...

Erkek aslan onlardan ar duysa da, ikramda bulundu ve yoldaşlık yaptı...

Dağ öküzü, keçi ve semiz tavşan buldular, işleri ilerledi...

Kurt ve tilki, -onların- padişahların adaletiyle bölüşüleceğini ümit ediyorlardı.

Her ikisinin ümidi, aslana yansıdı. Aslan o ümitlerin dayanağını bildi...

Aslan dedi: "Ey kurt! Bunu pay et. Ey koca kurt! Adaleti yenile..."

Kurt dedi: "Ey padişah! Yaban öküzü, senin payındır. O büyük, sen de büyük, iri ve çeviksin.

Keçi, benimdir. Çünkü keçi orta boyda, aradadır. Ey tilki! Yanlış yapmadan tavşanı al."

Aslan dedi: "Ey kurt! Nasıl dedin? Söyle; ben buradayken sen, "Biz ve sen" mi, diyorsun?..."

Öne gel, ey kendini satın alan eşek!" dedi. Geldi. Pençesini vurdu ve onu parçaladı...

Ondan sonra, aslan tilkiye yüzünü çevirerek, "Yemek için bunu dağıt" dedi:

-Tilki- secde edip dedi: "Ey seçkin padişah! Bu semiz öküz, senin kuşluk yemeğindir.

Bu keçi, galip padişaha öğle için yahni olur.

O diğer tavşan da akşam için bu lütufkâr ve cömert padişahımıza gece çerezi."

-Aslan- dedi: "Ey tilki! Sen adaleti parlattın. Böyle bölmeyi kimden öğrendin?"

Ey büyük! Bunu nereden öğrendin?" -Tilki- "Dünya padişahı! Kurdun durumundan" dedi.

-Aslan- dedi: "Madem bizim aşkımıza tutsak oldun, her üçünü tut, al ve git.

Ey tilki! Madem bütünüyle bizim oldun, seni nasıl incitirim? Zira sen, biz oldun.

Biz, senin; bütün avlar, senin. Yedinci semaya ayak bas, çık.'2

Sonuç

Mevlana, yönetim halk ilişkisini farklı eserlerinde ve onlarca beyitinde ele alır. Yöneticiye, şura, adalet, ihsan, cömertlik tavsiye eden Mevlana, halka sadakat ve sabır tavsiye eder. Mevlana'nın eleştirdiği ve yerden yere vurduğu en önemli şey ise adaletsizlik ve zulümdür.

Eserlerinde, zulüm kavramına oldukça çok yer vermesi, Mevlana'nın yaşadığı dönem hakkında ipucu vermekte ve zulmün yaygın ve halkın bundan muzdarip olduğuna işaret etmektedir.

¹Mevlana, Mesnevi, c. 2, defter 6, beyit 1405-10, s. 340-1; <http://www.halveti.net/masnawi.asp?cat=1&sub=1>

²Mevlana, Mesnevi, c. 1, defter 1, beyit 3015-3115, s. 134-138; <http://www.halveti.net/masnawi.asp?cat=1&sub=1>